

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060205

DOM
2022-04-20
Stockholm

Mål nr
M 2951-21

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2021-02-19 i mål nr M 5258-20, se bilaga A

PARTER

Klagande

F K I

Motpart

Länsstyrelsen i Skåne län
205 15 Malmö

SAKEN

Utdömmande av vite

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen upphäver mark- och miljödomstolens dom och avslår Länsstyrelsen i Skåne läns ansökan om utdömmande av vite.

Dok.Id 1793188

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

F K I har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska avslå länsstyrelsens ansökan om utdömande av vite.

Länsstyrelsen i Skåne län har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

F K I har till stöd för sin talan anfört i huvudsak följande. Han har lämnat information till länsstyrelsen om var godset befann sig genom att uppge att det alltså fanns på samma ställe som förut. Han har varit övertygad om att länsstyrelsen därmed förstod var sakerna fanns, eftersom de hade besökt Rybro Lastbilar AB i Kvidinge för att inspektera godset. Han är av uppfattningen att han gjort vad som har ålegat honom i föreläggandet.

Länsstyrelsen i Skåne län har till stöd för sin inställning anfört i huvudsak följande. Länsstyrelsen fick indikationer på att **F K I** planerade att föra ut avfall ur landet i strid med tidigare meddelade exportförbud, varför länsstyrelsen fattade beslut om omhändertagande av det aktuella avfallet. Vid tidpunkten för delgivning av beslutet hade cirka sex veckor passerat sedan länsstyrelsens tillsynsbesök på Rybro Lastbilar AB:s anläggning. Under denna tid hade **F K I** bl.a. gett in en ny exportdeklaration och eftersökt information om möjligheterna till utförsel av avfallet. Det var därför inte uppenbart för länsstyrelsen att **F K I** i sitt svar till länsstyrelsen menade att avfallet fanns kvar på Rybro Lastbilars AB:s anläggning. Därför bad de per e-post honom om ett förtydligande, men han svarade inte på detta. **F K I** har haft förutsättningar att förstå innebörden av beslutet och han har haft faktisk och rättslig möjlighet att efterkomma föreläggandet. Det kan inte anses för ingripande eller orimligt i förhållande till kostnaderna för föreläggandets fullgörande.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Bakgrund

Länsstyrelsen i Skåne län fattade den 17 september 2020 beslut om omhändertagande m.m. enligt följande.

1. Länsstyrelsen beslutar att från F K I omhänderta det gods som Länsstyrelsen Skåne 2020-09-01 och 2020-09-11 beslutade att förbjuda att föra ut eller från Sverige exportera.
2. Länsstyrelsen Skåne beslutar att godset i punkt 1 ska vara kvar på den plats där F K I förvarar det tills det att Länsstyrelsen meddelar något annat.
Punkten förenas med ett vite om 50 000 kr.
3. Länsstyrelsen Skåne beslutar att F K I senast en dag efter att beslutet tagits emot ska redovisa för Länsstyrelsen Skåne var godset i punkt 1 befinner sig.
Punkten förenas med ett vite om 5 000 kr.
4. Länsstyrelsen Skåne beslutar att förbudet enligt punkterna 1, 2 och 3 ska gälla omedelbart även om de överklagas.

Länsstyrelsen ansökte den 5 november 2020 om utdömmande av vite enligt punkten 3 i beslutet om omhändertagande. Samma dag som mark- och miljödomstolen, i den nu överklagade domen, dömde ut vitet avslag mark- och miljödomstolen F K I överklagande av beslutet om omhändertagande.

Mark- och miljööverdomstolens bedömning

I mål om utdömmande av vite ska domstolen först pröva om föreläggandet som ligger till grund för ansökan har delgetts adressaten, om det har vunnit laga kraft, om det är lagligt grundat och om det har överträtts. F K I har delgetts beslutet om omhändertagande m.m., vilket i punkten 3 innehåller det nu aktuella föreläggandet att

redovisa var godset befinner sig. Mark- och miljööverdomstolen delar vidare mark- och miljödomstolens bedömning att beslutet är lagligt grundat.

Vid tiden för mark- och miljödomstolens utdömmande av vitet hade beslutet inte fått laga kraft. Huvudregeln är att ett beslut om vitesföreläggande måste ha fått laga kraft innan verkställighet kan ske. När ett beslut har förordnats att gälla omedelbart och därmed är verkställbart innan det får laga kraft kan dock vitet dömas ut utan hinder av detta. Det finns alltså inte något principiellt hinder mot att pröva frågan om utdömmande av vitet dessförinnan. (Se Mark- och miljööverdomstolens domar den 11 november 2011 i mål nr M 1325-11 och den 13 december 2018 i mål nr P 9835-17 samt Kammarrätten i Stockholms dom den 26 november 2019 i mål nr 4337-19.)

I detta fall har F K I överklagat förbudet och parallellt med detta vidtagit åtgärder som fått länsstyrelsen att misstänka att han avsåg att exportera det misstänkta avfallet trots exportförbudet. Under dessa omständigheter, och då det enligt Mark- och miljööverdomstolen inte finns några skäl som talar för att prövningen av utdömmande av vite skulle behöva anstå, har det funnits förutsättningar att pröva frågan om utdömmande av vite enligt punkten 3 trots att beslutet inte fått laga kraft.

När det gäller frågan om F K I har överträtt punkten 3 i beslutet konstaterar domstolen att han, samma dag som han delgavs föreläggandet – den 13 oktober 2020 – meddelade Länsstyrelsen att ”All the goods are in the same place as before. Nothing has been moved”. Ungefär en vecka senare skickade Länsstyrelsen e-post till F K I och frågade om svaret innebar att motorerna var kvar på Rybro Lastbilar i Kvidinge. F K I besvarade inte den frågan.

Med hänsyn till att F K I, under de sex veckor som hade passerat sedan tillsynsbesöket, hade eftersökt möjligheterna att exportera avfallet, trots meddelade exportförbud, kan länsstyrelsens fråga i och för sig anses befogad. Å andra sidan har det inte framkommit något i målet som mer konkret ger stöd för att godset skulle kunna komma att förvaras på annan plats. Franks svar om att godset befann sig på samma plats som tidigare, och hans antagande om att detta bara kunde uppfattas på ett sätt av länsstyrelsen, får mot den bakgrunden godtas. Även om det kunde ha varit

önskvärt med ett tydligare besked får det alltså – med hänsyn till omständigheterna i just detta fall – anses vara ett tillräckligt svar på föreläggandet i punkten 3 såsom det har formulerats. F K I har således efterlevt beslutet i denna del. Det finns därför inte förutsättningar för att döma ut vitet om 5 000 kr.

Mark- och miljödomstolens dom ska således upphävas och länsstyrelsens ansökan om utdömande av vite avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast den 2022-05-11

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Claes-Göran Sundberg samt hovrättsråden Gösta Ihrfelt, Katarina Berglund Siegbahn, referent, och Henrik Jonsson.

Föredraganden har varit Stina Bagge.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2021-02-19
meddelad i
Växjö

Mål nr M 5258-20

PARTER

Sökande

Länsstyrelsen i Skåne län
205 15 Malmö

Motpart

F K I

SAKEN

Utdömande av vite

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen förpliktar F K I att till staten betala vite om 5 000 kronor.

BAKGRUND

Länsstyrelsen i Skåne län (länsstyrelsen) beslutade den 17 september 2020 om följande åtgärder gentemot F K I, med stöd av miljöbalken 26 kap 9, 13a, 14 och 26 §§, 15 kap 11 § och med hänvisning till 2 kap 1-3 och 7 §§, EG förordning 1013/2006, artikel 2.35a-b), artikel 3 punkt 1b, artikel 36.1 och artikel 37 samt med hänvisning till 3 § lag (1985:206) om viten, nämligen att:

1. från F K I omhändertata det gods som länsstyrelsen den 1 september 2020 och den 11 september 2020 beslutade att förbjuda att föra ut eller från Sverige exportera.
2. godset i punkt 1 skulle vara kvar på den plats där F K I förvarat det tills det att länsstyrelsen meddelar något annat. Punkten förenades med ett vite om 50 000 kr.
3. F K I senast en (1) dagar efter att beslutet tagits emot skulle redovisa för länsstyrelsen var godset i punkt 1 befann sig. Punkten förenades med ett vite om 5000 kr.
4. förbuden enligt punkterna 1, 2 och 3 förordnades att gälla omedelbart även om de överklagas.

Beslutet har av F K I överklagats till mark- och miljödomstolen som har handlagt överklagandet i mål nr M 5124-20. Mark- och miljödomstolen har denna dag även meddelat dom i M 5124-20.

YRKANDEN M.M.

Länsstyrelsen har yrkat att F K I ska förpliktas att betala vite om 5 000 kronor enligt punkt 3 i länsstyrelsens föreläggande från den 17 september 2020 med diarienummer 566-35513-2020. Till stöd för yrkandet har länsstyrelsen anfört i huvudsak följande.

Nämnda föreläggande är överklagat till mark- och miljödomstolen. F K I är dock delgiven och beslutet har fått laga kraft. Enligt punkt 3 i beslutet ska F K I senast en dag efter beslutet redovisa för lvar det aktuella godset befinner sig. Samma dag som Frank delgavs beslutet skrev han i epost till

länsstyrelsen att: All the goods are in the same place as before. Nothing has been moved. Länsstyrelsen efterfrågade den 21 oktober ett förtydligande om var godset befann sig. Detta på grund av att länsstyrelsen inte hade kännedom om var godset befann sig. Den frågan har Frank inte svarat på. Länsstyrelsen anser därför att F K I inte uppfyllt punkt 3 i beslutet.

Länsstyrelsen har även åberopat vissa handlingar och fotografier till stöd för sin talan.

F K I har delgetts ansökan om utdömmande av vite och har bland annat anfört att han är missnöjd med länsstyrelsens beslut och dess handläggning. Han valde att inte svara på länsstyrelsens fråga eftersom länsstyrelsen känner till var godset är och att det är deras sak att hitta godset. Länsstyrelsens förfarande har stört hans verksamhet. Han arbetar inte och har inte råd att betala något vite.

DOMSKÄL

I mål om utdömmande av vite har mark- och miljödomstolen bland annat att pröva om det föreläggande som ligger till grund för ansökan är lagligen grundat, om det har delgetts adressaten och om det har överträtts samt om adressaten haft faktisk och rättslig möjlighet att följa föreläggandet. Domstolen ska dessutom under förutsättning att vite ska dömas ut, pröva om ändamålet med vitet förlorat sin betydelse, pröva vitets storlek samt beakta om det finns särskilda skäl att jämka vitet.

Föreläggandet som länsstyrelsens ansökan grundar sig på är lagligen grundat och i föreläggandet har länsstyrelsen förordnat att beslutet gäller även om det överklagas. Sista dagen att efterkomma föreläggandet i aktuell del var den 14 oktober 2020. Utredningen i målet visar att föreläggandet inte hade följts vid fullgörandetidens utgång. Att F K I inom föreskriven tid uppgett att "All the goods are in the same place as before. Nothing has been moved" påverkar inte bedömningen eftersom han sedan inte svarat på länsstyrelsens förfrågan om förtydligande avseende vilken plats aktuellt gods befinner sig och att platsen inte har varit känd för länsstyrelsen.

Mark- och miljödomstolen anser att det aktuella föreläggandet har varit tydligt och det kan inte anses ha funnits några oklarheter kring vad F K I behövt göra för att efterkomma föreläggandet. Det har vidare inte framkommit att F K I skulle sakna rättslig eller faktisk förmåga att vidta de förelagda åtgärderna eller att F K I annars har haft en giltig ursäkt för att inte följa föreläggandet. Även om det aktuella vitesbeslutet inte vunnit laga kraft är det, med beaktande av ärendets natur och då länsstyrelsens beslut varit förenat med verkställighet, möjligt att döma ut vitet ifråga.

Sammanfattningsvis finner mark- och miljödomstolen att det aktuella föreläggandet har överträts samt att samtliga förutsättningar för att döma ut vite i enlighet med ansökan är uppfyllda. Ändamålet med vitet har inte förlorat sin betydelse. Yrkat vite är skäligt och det har, beaktat vad F K I har anfört om sin ekonomiska situation, inte framkommit några särskilda skäl som kan motivera en jämkning av det yrkade beloppet. Länsstyrelsens ansökan om utdömande av det förelagda vitet ska därför bifallas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (MMD-02)

Överklagande senast den 12 mars 2021.

Lena Stjernkvist

Viktor Forsell

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Lena Stjernqvist, ordförande, och tekniska rådet Viktor Forsell. Föredragande har varit beredningsjuristen Viktor Lundberg.